

Predkladacia správa

Výročná správa o činnosti Slovenskej akadémie vied (ďalej len „SAV“) za rok 2012 je predkladaná na rokovanie vlády Slovenskej republiky v zmysle § 12 ods. 15 zákona č. 133/2002 Z. z. o SAV v znení zákona č. 40/2011 Z.z., podľa ktorého predseda akadémie predkladá ministrom školstva SR v určenom termíne a rozsahu výročnú správu o činnosti SAV za predchádzajúci kalendárny rok.

V tomto materiáli sú sumarizované významné výsledky a aktivity organizácií SAV za hodnotený rok. Dôraz na aktivity v základnom vedeckom výskume a na aplikačne orientované vedeckovýskumné aktivity sa odzrkadlil aj v štatistických súhrnoch publikovaných vedeckých monografií, článkov a citačných ohlasov v mierne stúpajúcom trende. V zložitých podmienkach financovania vedy a výskumu, s pretrvávajúcou poddimenzovanosťou vo viacerých zložkách financovania, je úroveň dosahovaných úspechov založená prevažne na zrelej či staršej generácii vedcov. Signalizuje sa v tom súbor aspektov, ktoré je potrebné analyzovať, a tiež dôraznejšie akcentovať celospoločenský záujem podpory mladej generácie vedcov a ich akceptácie na Slovensku.

Financovanie vedeckej činnosti SAV sa aj v tomto roku realizovalo z prostriedkov štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov, najmä zo 7. rámcového programu EÚ v niekoľkých výskumných projektoch, a tiež zo zdrojov grantových agentúr (VEGA, APVV) a iných.

Proces transformácie ústavov SAV na verejno-výskumné inštitúcie je v stave príprav legislatívnych rámcov. Zavŕšenie procesu transformácie bude priestorom nových možností riadenia a hospodárenia, predovšetkým v oblasti financovania vedeckého výskumu.

K významným výsledkom patrí predovšetkým experimentálne potvrdenie teoretického predpokladu v „objave neviditeľného plášt’a“, ktorý svetu predstavil tím Fedora Gömöryho z Elektrotechnického ústavu SAV a výskum rastlín v zamorenej černobyľskej oblasti, ktorý realizuje Martin Hajuch z Ústavu genetiky a biotechnológie rastlín SAV. Významné vedecké výsledky pochádzajú z výskumu veľkomoravského centra v Bojnej – znamenajú prielom v doterajších archeologických poznatkoch (artefakty z archeologických výskumov Archeologický ústav SAV prezentuje v novovzniknutom múzeu v Bojnej). K pôvodným vedeckým prácam patrí aj systematika v oblasti spoločenských a humanitných vied, napríklad v štruktúre slovenského jazyka v digitálnom veku (korpusový projekt využívajúci nové technológie Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV).

Interdisciplinarita je dôležitým signálom kontextuality – vypovedá o nej predovšetkým činnosť centier excelentnosti – sú to tímy zriadené na rozvoj a podporu špičkového prierezového výskumu, prepájajúceho výskumné akademické pracoviská a vedcov s univerzitnou výskumnou obcou a pedagógov. Zriaďujú sa od roku 2010 s dôrazom na flexibilitu a interdisciplinaritu vedných oblastí vstupujúcich do projektov centier, na ich koncentrované zameranie sa na významnú spoločnú výskumnú tému, a najmä s úsilím začleniť do riešiteľského kolektívu doktoranda a mladého vedca. Samozrejmosťou je očakávanie ich výbornej konektivity na medzinárodný výskum a vzdelávacie ambície. V roku 2012 pracovalo dvanásť centier excelentnosti.

V roku 2012 sa na pracoviskách SAV školilo 488 doktorandov v dennej forme a 110 doktorandov v externej forme štúdia. Ich počet dosahuje takmer tretinový podiel k počtu vedeckých pracovníkov SAV, ktorých v roku 2012 bolo 1873.

Spoločnosť čoraz naliehavejšie očakáva technologický transfer, a s tým, samozrejme, nástroje na ochranu duševného vlastníctva. Špecializované pracovisko Technologický inštitút SAV otvára konkrétne spolupráce, avšak jeho ambíciou je, aby SAV bola významným partnerom v budúcom národnom systéme podpory transferu technológií. Nie sú to len vízie, ale konkrétnymi krokmi, predovšetkým v spolupráci s Úradom priemyselného vlastníctva SR spejeme k tvorbe mechanizmu evaluácie vynálezov a posilneniu ochrany duševného vlastníctva. Nielen publikovanie vedeckých výsledkov, ale aj ich licencovanie je meradlom naplnenia výzvy naše vedy – vedy pre budúcnosť, ale zároveň vedy pre spoločnosť.

Výročná správa o činnosti SAV za rok 2012 je rozpracovaná v nasledovných častiach:

I. Úvod, ktorého súčasťou je grafická príloha o činnosti a štruktúre SAV

II. Vedecká činnosť, súčasťou ktorej sú najvýznamnejšie výsledky vedeckej práce:

- a/ charakter základného vedeckého poznania
- b/ riešenie závažných problémov pre spoločenskú prax
- c/ významné výsledky medzinárodných vedeckých projektov
- d/ edičná a publikačná činnosť
- e/ centrá excelentnosti SAV
- f/ úspešnosť v získavaní projektov
- g/čerpanie štrukturálnych fondov

III. Doktorandské štúdium, iná pedagogická činnosť a budovanie ľudských zdrojov pre vedu a techniku

- IV. Medzinárodná vedecká spolupráca
- V. Vedná politika
- VI. Spolupráca s VŠ, univerzitami a inými subjektmi v oblasti vedy a techniky v SR
- VII. Spolupráca s aplikačnou a hospodárskou sférou
- VIII. Popularizácia vedy a komunikácia s verejnosťou
- IX. Akreditácia a evalvácia vedeckých pracovísk SAV
- X. Činnosť Snemu SAV
- XI. Činnosť Vedeckej rady SAV
- XII. Činnosť Učenej spoločnosti SAV
- XIII. Činnosť vedeckých spoločností SAV
- XIV. Špecializované a servisné organizácie SAV
- XV. Hospodárska činnosť SAV
- XVI. Kontrolný systém SAV.

Výročná správa o činnosti SAV 2012 obsahuje ešte 12 príloh.

Predložený materiál nemá finančný, ekonomický, environmentálny vplyv a ani vplyv na zamestnanosť.